

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 25.

V petik 28. Sušca

1851.

Povabilo na naročbo.

S prvimi dnevi maliga travna tekočiga leta se začne nova naročba na časopis „Ljubljanski Časnik“.

Naj častiti bravci sami sodijo, ali je vredništvo o začetku leta naznanjenim obljubam in postavljenim vodilam zadostilo, ali saj, kolikor je bilo mogoče, zadostiti si prizadevalo. —

Kar smo takrat omenili, tudi tukaj ponovimo:

„Ljubljanski Časnik“ bo sploh iz celiga serca Avstrijanec in kakor takšni posebno Slovenec. — Kakor Avstrijanec bo on, kar se bode le storiti dalo, vse podperal, kar naši dragi veseljni Avstriji k dobremu služi, in se bo vsimu zoperstavljal, kar edinost in mir med bratovskimi ljudstvi overa.

Kakor zvesti sin svoje slovenske matere si bo „Ljubljanski Časnik“ iz cele moči prizadeval podpiran po enakomislečih naše ljudstvo na tisto stopnjo omike ali izobraženosti, blagostanja in sreče povzdigniti, na kateri se druge ljudstva znajdejo, in ktere je ono tudi popolnoma vredno.

Vlada je „Ljubljanskiga Časnika“ izvolila, svoje ukaze oznanila in postave Slovincem naznanovati. On si bo tedaj prizadeval svojim bravcam pravi pomen novih postav, kjer bo potreba natanjnejše razlagati, in vladi deželne potrebe kazati.

Politiški stan evropskih zadev je tak, da bomo gotovo v kratkim zelo važne in imenitne prigodbe, morebiti v mnogih državah doživeli. — Bomo tedaj zgodbe politiskiga sveta in posebno Avstrije skerbno nabirali, in kar bode le mogoče naglo častitim bravcam pri- nasali. —

Kar se tiče politiskiga mnenja, je naša zastava znana, ktere se bomo tudi v prihodno zvesto držali: svobodna, samostojna, ne- razvezljiva vstavna avstrijska država, z enakopravnostjo vsih narodov po postavi 4. sušca 1849. — Vsi vodivni sestavki bodo temu namenu primerjeni, naše geslo je: Avstrija čez vse.

Svoje obljube dopolniti „Ljubljanski Časnik“ le zamore podporan po enako mislečih. Naša slovenska domovina šteje toliko mož iskrene domoljubnosti in izvrstne učenosti, katerih (žali Bog) skrite zaklade bi mi zelo radi v verstice našiga časopisa jemali, še po- znim vnukam v spomin in slavo naših rojakov. Prosimo tedaj „Lepoznanski list“ okinčati z poezijo in prozo, posebno bi vošili: cesto- pise po slovenskih krajih, življenjopise imenitnih Slovincov, popisovanje slovesnost na kmetih, domačih šeg in navad, zgodovinske spominke slovenskiga rodu, narodne pripovedke in pravlice, narodne pesmi itd. itd. — Kar je enimu nemogoče se bo slavno končalo viribus unitis.

„Ljubljanski Časnik“ izhaja vsak teden dvakrat in sicer vtorek in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 krajc. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 krajc. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znesi 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 krajc., za četert leta 1 gold. 45 krajc.

Pisma, v kterih se naročnina pošilja, se morajo po novih postavah frankirati.

Dopisi naj se pošiljajo v tiskarnico Jožefa Blaznika.

V Ljubljani 14. marca 1851.

D. Meleer, odgovorni vrednik.

Jožef Blaznik, založnik.

Vradni del.

22. marca 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XVIII. del občniga der- žavniga zakonika in vladniga lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in raz- poslan.

Zapopade pod

št. 64. Razpis ministerstva kupčije, obert- nije in javnih stavb od 8. februarja 1851, po kterim se poštno- in parobrodno-vozna po- godba med Avstrijskim in Gerškim razglasi.

Tudi danes 20. marca ravno 1851 se bo tu talijansko-nemško, dvojno izdanje CIX. dela občniga deržavniga zakonika in vladniga lista od leta 1850 izdalo in razposlalo. Ta del je 10. avgusta 1850 v edino-nemškem, 30. no- vembra 1850 v česko-, slovensko-, horvaško- in serbsko-nemškem in 31. decembra 1850 v madjarsko-, poljsko- in romansko-nemškem, dvojnem izdanju na svitlo prišel.

Zapopade pod

št. 325. Cesarski patent od 7. avgusta 1850, po kterem se vravnava najvišjiga in kasatio- nalniga sodništva na Dunaju vstanovi.

Dunaj 21. marca 1851.

Od c. k. vredništva občniga deržavniga za- konika in vladniga lista.

4. marca 1851 je bil VI. del, III. tečaj deželniga zakonika in vladniga lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis c. k. krajnskiga deželniga poglavar- stva od 13. februarja 1851. Objavljenje izlečka iz navoda za politiške oblastnije.

Nevradni del.

Pesnozbirka bana Jellačica.

Ravno so prišle na Dunaju pesmi bana Jella- čica na svitlo pod naslovom: „Eine Stunde der Erinnerung.“ Te pesmi je ban zložil pred 25. letmi v svojem 14. letu. Naš namen ni govoriti o notrajnej veljavi teh pesen; mimo- grede le toliko opomnimo, da, akoravno so nemške, vendar le krepki slavenski duh iz njih veje. Kar pa artistiko in tehniko zadene, zamo- remo po vsi pravici terditi, da tako ličnega, tako krasnega dela, tako čudne lepote še nikdar nismo vidili, in že zavolj tega se ne moremo zderžati, da bi tega dela vsim domorodcem živo ne priporočili. Kdor si ga priskerbi, kte- rega cena je silno nizka, namreč 2 goldinar- ja, ker je neusiedlerska papirana krazni papir podarila, bo imel krasen kinč v svojej knjiž- nici v spomin tistega slavnega moža, ki je o veselnem viharju, ko je vse vrelo in kipelo, ko je Avstriji pogin in slavenstvu potop in sra- mota žugala: se neprestrašeno vstopil na čelo svojega naroda, izderl oster meč za pravo in državo, za narod in prestol in obvaroval der- žavno poslopje silnega razpada, ljute strasti v svoje meje zavernul in telesni in dušni bla- gor svojemu narodu ohranul. Spomin na ta- cega moža, komur je kaj sveto, kogar ni Božja roka z slepoto udarila in mu pečat bo- žanstva iz čela stergala, da ne vidi, da je mir — sreča in cvet narodov, mora gotovo verlo ljub in drag biti. — Pa še nekaj družega je, kar nam to knjigo še mnogo bolj pripo- roča; ljudoljubje in vsmiljenje. Natisnula se

je iz blazega namena, nemožnim vojakom v potrebi pomagati. Tisti, ki so za nas, da smo zamogli mirno živeti in miše dobrote miru vži- vati, se v nevarnost podali, za nas svoje živ- ljenje tvegali in na bojnih poljih svojo vročo kerv prelivali; steguju zdaj svoje nage rame k nam proseči za mili košček kruha. Bratje Slovenci! naši nesrečni bratje se ozirajo z solznim licom na nas, iščejo pomoči. Ne od- lašajmo, prilika je lepa, pomagati jim. Z pri- skerbjenjem te knjige ako si enkrat ali dva- krat tudi košček kruha pritergamo, bomo pri- pripravili svojemu očesu veselje, svojemu bratu pa, ki je zgubil nogo ali roko, polajšanje. Ko bo prejel ubožec dobroto, si bo veselo obris- sal mokro lice in svoje oko dvignul k Očetu, ki stotero povračuje. Vredn.

Čast in Slava Slovincem!

Zgodovina leta 1848 je tako bogata važ- nih prigodb, da se zdaj kako zlato zernje resnice najdemo, če kroniko tistih desetmes- cov od sušca do grudna skerbno prebiramo. Naši časi so tudi takimu premišljevanju bolj pripravi, oči niso tako otemnjene, beseda bolj prosta ko takrat, ko so derhali prekucije po terjih in ulicah naših poglavitnih mest raz- sajale. Moti se tisti, ki bi terdil, da je bila tačas beseda po govoru in tisku prosta. Po naši misli veliko manj ko zdaj, ker vsi vemo, kako nevarno je bilo kaj govoriti ali po tisku naznaniti, kar strankam, ktere so ravno veslo v rokah deržale, dopadlo ni. Možje, ki niso omagali pred sovražnimi razdelivci našiga ce- sarstva, ki so po govoru in pisanju za Av- strijo živeli in goreli, ostanejo pa tudi v ve-

komaj v zlate bukve avstrijske zgodovine zapisani, od njih bodo pozni vnuki govorili!

Če mi neprenehama preiskujemo dogodbe preteklih let, posebno pa leta 1848, nimamo namena ran, ki so se komaj celiti začele, na novo dražiti, ali pa bratoljubje in edinost med avstrijskimi narodi žaliti. To bi bilo clo malo primerjeno „Ljubljanskemu Časniku“, kteriga dolžnost je, se vsimu zoperstavljeni, kar edinost in mir med bratovskimi ljudstvi overa. Naš svitli cesar Franc Jožef I. so v vvodu vstave 4. sušca 1849 slavne besede izrekli: de je treba prekucii konec storiti, geslo miliga vladarja: z zjedinjenimi močmi naj bo zastava, kateri naj bi se pridružili vsi narodi avstrijskiga cesarstva. — Novoprerojena Avstrija je premogočna in njena vlada prežlahтна in miloserčna, de bi se ji sladko zdelo se zavolj zmot preteklih let maševati. Od časa do časa nam naznanijo Dunajske novice dolge spiske tistih mož, katerim vlada milostljivo vrata hude ječe odpira, v katero so bili obsojeni več del na dolge leta deležni nevarnih puntov in kervotočnih vstaj. Vsak dan se bolj in bolj veseli čas bliža, ki bodo našimu svitlimu cesarju avstrijsko krono na glavo djali, ko bo on v sredi avstrijskih poslancov pri kronanju na vladbino vstavo prisegel, takrat se bodo, mi upamo, tudi drugim zavolj političkih pregreh obsojenim tamnice odperle, takrat bo gotovo vsim avstrijskim ljudstvom zasijala zlata danica miru edinosti in svobode. —

Še enkrat ponovimo, nimamo namena drugih narodov zavolj njih ravnanja v letu 1848 černiti, cesarska milost je pozabila, je odpustila, in našimu časopisu bi se malo spodobilo komaj nekoliko zaceljeno rano odgerniti, to je prepovedano po vabilu razsvitljene politike in po ukazu kristjanske ljubezni. Tudi nam je dobro znano, de ga ni naroda, ki bi se bil ves in cel proti vesoljni materi Avstrii vzdignil, povsod, kjer so razgrajali punti, jih štejemo veliko rodoljubnih mož, pri tem pa vunder zvestih sinov Avstrije, ki so v očetje drage matere z veselim srcem primoženje v dar prinesli in lastno kri prelili. Ozrmo se na našo junaško armado. Najdemo v resnici ne majhno število zvestih in pogumnih Italijanov in Madjarov na tisti strani, kjer je vabila černo-rumena avstrijska zastava. Junaško so se vojskovali sovražnikom nasproti, in njim nasproti so stali — lastni rojaki, morebiti bratji in dragi prijatli. Njih zvestoba je v skušnji postala ko zlato v ognju; v silnih in težkih okoljsinah so si nestrohljive vence zaslužili. Eden teh zvestih prevaga sto nezvestih, če premislimo s kakimi zvijačami so si notrajni in ptuji šuntarji prizadevali oba naroda pod puntarsko zastavo na noge spraviti. In kar so tud grešili — huda kazen jih je zadela, dolžni in nedolžni so neizrečeno zlo terpeli. Kdor se popolnoma nekriviga ve, naj kamenj vzdigne, in kdor stoji — naj gleda de padel ne bo. — Naj se, kar je opušeno tudi pozabi.

Če je pa tudi po naši vladbini vstavi prekucii konec postavljen, to je, de punti in vstaje proti vladi nič več ne zamorejo, s tem vse političke premembe našiga cesarstva niso dokončane. Deržavna vladbina vstava v §. 123 govori od prenarodb deržavne vstave, in kako se one zamorejo v prvem deržavnim zboru in v naslednjih nasvetovati. V tako težavnih okoljsinah, ko se Evropa še dandanašni znajde, lahko od te ali une strani kaki vihar prihrusi, ki bi naši deržavi nevarnost žugal. Treba je tedaj netrudno čuvati, de prvi poklic k starim zastavam zaspanih stražnikov ne najde. Tudi takrat se bodo ko poprej zvesti Avstrije sinovi v očetje domovine

ko en mož vzdignili. Ker je pa naš poglavitni namen, povsod in zmirej avstrijsko zavednost (österreichisches Bewusstseyn) buditi in pomnoževati, se nam pripravno zdi, zlate bukve odpreti, v ktere je zgodovina obnašanje avstrijskih narodov v letu 1848 z rudečimi čerkami zapisala. Tam bomo najdlji kazalo našiga prihodniga ravnanja, tam je zapisano kaj storiti in cesar se varvati je naša dolžnost. Začnimo pri Nemcih in posebno pri Dunajčanih.

Tri leta so pretekle, kar so minuli tisti trije dnevi 13., 14., 15. sušca, v kterih je poslopje naše poprejše deržave razpadlo, tam leže korenine dozrajniga stanu. Kakoršne reve nas še neprenehama tarejo, se je reč vunder enkrat začela snovati, in kar nas je tudi hudiga zadelo, po sklepih božje previdnosti se je zgodilo. Daleč smo še od tako zaželjene meje, tode ne obupajmo, po dolgem postu bo gotovo zazorela velikonočna nedelja naše blagostanosti, naše svobode. Od ktere strani prigodbe sušca leta 1848 ogledujemo, tajiti ni, de se je tačas Avstrija kakor deržava še le rodila, kar je bilo poprej soderga raznih dežel in ljudstev, je tačas še le podobo dobilo. — Prišel bo čas, ko bo zgodovina z pravično roko prigodbe tistiga leta v svoje bukve zapisala. Povedala bo ona poznim vnukam, de je ni bilo kar svet stoji tako čiste prekucije (če bi jo tako imenoval) v prvem namenu, kakor je bila tista. Povedala bo, de sta vladar in svoje ljudstvo vkupaj se dvignila konec storiti stanu reči, kteriga dalj preterpeti se jima ni več mogoče zdelo. Povedala bo, de v tej prekucii vladar ni bil umorjen ali pregnan kakor drugod, ampak, de se je prekucija s tem končala, de so popoldne 15. sušca milimu cesarju Ferdinandu konje iz kočije spregli in degaje z veselim hrupam zvesto ljudstvo po Dunajskih ulicah vozilo, Ferdinanda svojiga nar boljšiga človeškiga rodu. Prekucija, ktere so se nar žlahtnejši, nar boljši avstrijskiga ljudstva vdeležili, ne more preketve vredna biti. Lastni cesar jo je posvetil, in vlada jo še zdaj rabi; na prostoru, ki smo ga takrat pridobili se zdajni ministri trudijo terdno in bolj pripravno poslopje vsim avstrijskim narodom v prid izzidati. Beremo v pravlici od moža, kterimu je svoje pohištje pogorelo, ki pa v razvalini bogati zaklad najde zadošten si veliko prostorno hišo izzidati — v razvalini stare Avstrije je enako zdajna vlada svitli biser najdlja — skušeno zvestobo Avstrijancov. Nesrečne pa, ki so v tistih dnevih do smerti ranjeni padli, naj bi obžalovali, vunder ne kakor političke marternike ali vojšake, ki nam so svobodo pridobili, nam se oni zdijo bolj enaki popotnikom, ktere je ob hudi uri strela neprevidama iz neba zadela. Pustimo jih spat, naj v miru počivajo. Te besede izrečemo pri tej priložnosti v spomin 13. sušca 1848 dneva, kteriga pozni vnuki ne bodo pozabili. De se je od začetka tako čisto obnebe naše političke premembe tako hitro otemnelo, de je vihar revolucije v kratkim černe oblake prepira in razdertja nam privabil, so krivi ptuji podpihovavci in zapeljive besede Avstrii sovražnih strank. Kar je pa tudi poglavitno mesto našiga cesarstva grešilo, ojstra pokora mu je bila naložena naj bo tudi to pozabljeno in odpušeno.

Nemški narod naše deržave v resnice ni bil preveč za slavo in povzdigo zedinjene avstrijske samovladnije vnet. Kakor Mahomedani v Meko so Nemci sploh v Frankobrod svoje oči obračali, le od tod so rešniga Mesija pričakovali. Zato so v nemardjali slavne černo-rumene barve očetam našim častite zuamnja zvestobe in nepremagljive pogumnosti, in so se okinčali z černo-rudečo-zlatimi barva-

mi, oni so milimu cesarju ptujo nemško zastavo v roko vsilili. Od tod se je začel zavolj prednosti te ali une barve in tega ali uniga naroda. Le Tirolci so se spomnili zvestobe in imenitnih del očetov in cesarja niso drugiga prosili, kakor de bi jim obilno pušk poslal za očetje domovine od sovražnih napadov. Od začetka so Italijani cesarske naznanila zastran obljubljenе vstave z veselim hrupam sprejeli in morebiti bi se bilo vse prav lepo poravnalo, če bi ne bila hudobna narodna siranka oslepljeno ljudstvo spodbodla, de so začeli tako grozovitno in kervotočno proti cesarskim vojšakam in služabnikom razgrajati. Tako so neumneži svoji svobodi in blagostanosti Avstrije boleče rane vsekali, ko se jim je ljubši zdelo krivoprisežniga Alberta za kralja imeti, kakor dobriga Ferdinanda. Tudi madjarska ošabnost je hotla vse razne narode ogerskiga kraljestva zatreti in v Madjare premeniti, de bi bili po tem ložej zamogli tristoletno zvezo z Avstrijo pretergati.

Zgodovina, ktera prigodbe vsih časov pravično popisuje in sodi, bo tudi spomin imenitnih del ohranila in bo oznanila, kako junaško so se sploh Slovani raznih rodov za očetje in slavo Avstrije dvignuli. Njim je pa tudi nar hujsi nevarnost žugala ako Avstrija razpade, med Nemce, Madjare in Italijani razdeljeni biti in grenke dneve sužnosti poskusiti. Tako silno pogubo lastniga naroda overniti, so se zvesto deržali zastave terdno zedinjene velike Avstrije z enakopravnostjo vsih narodov. Podpirali so vlado z mečem in peresam v kervavi vojski na ogerskim in laškim kakor na klopek občniga deržavniga zbora. Marsikteri česki, moravski, gališki, serbski, hrovaški in slovenski junak spi v prezgodnim grobu za očetje cesarstva. Kar so tudi tu in tam predeleč mahnili, kdo bi se prederznil terditi, de Slovani kakor narod edinost avstrijske deržave in samostojnosti podkopavali? Ne samo ne podkopavali, ampak nje narternejši podpora so bili. In kar smo tukaj sploh od Slovanov govorili velja posebno od našiga žlahtniga domačiga slovenskiga naroda. Po Štajarskim, Koroškim, Krajnskimi in Primorskimi raztreseni dragji bratji Slovenci so se med zvestim sinovam Avstrije nar zvestejši skazali. Ne laška, ne ogerska puntarija, ne vabivni glas iz Frankobroda jih ni motil v zvestobi do cesarstva, v ljubezni do miliga cesarja Ferdinanda. — V Terstu, v Gorici, v Ljubljani, v Celovcu in Celji so ostale spoštovane barve slavne naše samovladnije, povsod so prijazno sprejeli junaške cesarske na Laško hiteče batalijone, obilno so jim na pot vina in kruha današali, in pravijo, de v bojih na laški zemlji krajnskimi, koroškimi in štajarskim polkam ni bilo najti enakih čverstih korenjakov. — Ko je poglavitno mesto svojo dolžnost tako pozabilo, da se prederzne v kozoperska očitno zastavo punta dvigniti, ali je iz slovenskih dežel le en sam mož puntarskim Dunajčanam na pomoč hitel? —

Radi omenimo pri tej priložnosti koliko so si prizadevali slovenski pisatelji v tako nevarnih časih naše ljudstvo na pravi poti ohraniti. Vsi tisti sostavki so zapisani v zlate bukve zgodovine. V prvi versti pa tam najdemo „Kmetijske in rokodelske Novice“, kterih šesti tečaj leta 1848 bo se poznim vnukam slovel kakor znamenje zveste domoljubnosti. Od sušca do grudna ne najdes lista, v kterim bi se ne brale lepo in krepko pisane besede, ki neprenehama priporočujejo zaupanje do vlade, hvalo in čast miliga Ferdinanda in drage domovine. Ponosno bo vredništvo „Novic“ kazalo to, kar je ono pomagalo, da zdaj smemo reči: Čast in slava Slovincam!

Austrijansko cesarstvo.

Xp. Dopis iz Celja. 19. marca je bil slovesen pomembonosan dan, kteriga je narava sama okrasila, bil je dan, kteriga so se Štajerci za deželni in toliko njih Slovincov za osebnajnega patrona izvolili. — Že na predvečer je pokazalo mnogo praznično napravljene deželanov, ki so šli iz dela domu in so radovedni po mestnih ulicah se sprehajali, visoko pomembo tega dneva; na bližnjem berdu so pokali možnarji in v vsih bližnjih cerkvah je priterkavalo, kar je vernim kristjanam oznanovalo, da naj se spodobno k velikemu prazniku pripravijo. Vse to je bilo v čast svetiga Jožefa. Že na vse zgodaj veliciga praznika se je slovesnost ponovila in je zaspanca iz spanja budila in k molitvi vabila. Velike trume kmetov, iz daljnih krajev pridši, romajo na grič sv. Jožefa, ki komaj pol ure od mesta leži, iz kteriga se lepa okolica krog in krog razprostire, se tam svojimu patronu priporočiti, po njegovi prošnji vsedobriga Boga sprostiti za obilno žetev. Marsiktera deklica je tudi svojo tiho ponižno prošnjo za ženina, po izgledu sv. Jožefa, v visočavo poslala, ktere čedna, prijetna zunajnost v obleki, postavi in obrazu je bila z nje sercam popolnoma v soglasju. — Duhovšina, ki je za pobožnost in dušni napredek naših slovenskih deželjanov neutrudljiva, je pa tudi vse v slavo tega dneva storila; ne samo, da je v cerkvi božjo službo tako slovesno opravljala in da je posebno pridigar z primernim slovenskim gladkotekočim govorom storil, da je bilo vse uho; tudi zunaj cerkve v mali kapeli je bila božja služba za obilno množico, ktere ni mogla cerkev sprejeti. Zlo veselo in lepo je bilo viditi fantiče in deklice v nježni mladosti, nado naše prihodnosti, iz molitvinih bukvic moliti in prepevati; da bi to tudi vedno v slovenski mestni fari mogoče bilo!

Kakor je take praznike navada, tudi tukaj ni manjkalo kramarjev in lectarjev; to pa je moralo vsacega v dušo žaliti, da so fanti in deklice *) v vsakem kotu stali ali sedeli in strup življenja — žganje pili. Mar ni pomoči, temu strupu, ki se vedno bolj razprostira, mejo postaviti? Morebiti bi koristilo kako varstveno društvo? —

Pri tej priložnosti moramo tudi to obžalovati in naznaniti, da je tukajšni gimnazij z izstopam gospoda Jožefa Drobniča, prijatla mladine, jakiga učitelja in gorečiga Slovenca zgubil. Da je izstopil, je med drugim poseben vzrok njegovo slabo zdravje. Da bi se skoraj spet ozdravil, da bi zamogel z novo močjo v prid Slovincov delati. Tudi njegoviga naslednika zlo hvalijo, djanje* bo pokazalo, kaj da je.

Zlo smo se čudili, da smo danes naenkrat Ludovika Jožefa Hausmannā, posestnik grada noviga Celja, kteriga so ljudje že vedno pred porotno sodbo pričakovali, z hčerko naenkrat po mestu vidili hoditi; on je svobodo zadobil, ker ni tako zadolžen, kakor se je iz začetka mislilo.

* 15. marca se je pri tukajšni porotni sodbi obravnavalo o reči, o kterej ni prosti um kmetov nič nepripuščeniga, nič kaznovanja vredniga vidil in le pravdoslovni bistroum je v njej spoznal znamnja hudodelstva, ki se obravnuje predporotno sodbo. Stali so pred sodbo oženjeni posestniki Blaž in Mihael Šupevc, Jakob Juvancič in neoženjeni kmetiški fant Anton Žibert, vsi stirje iz Lok pri Breščah, zatoženi hudodelstva javniga silodelstva. Tožbeni spis je v svojem bistvu sledeče pokazal:

Franc Kukovica najde 9. junija 1850 več goved na svojem posestvu in ker se mu je s tem, kakor on pravi, za 10 gold. škode sto-

rilo, vzame kravo Blaža Šupevca, jo pelje domu in jo v svoj hlev zapre. Drugo jutro pride Šupevc sam h Kukovico in tirja spet kravo nazaj, ktere mu pa Kukovica ni hotel dati, ker mu ni škode poverniti hotel. Tedaj se Blaž Šupevc brez da bi bil kaj rekel, preč poda, zbere tri zgorej imenovane vasčane, jih v kerčmi napase in napoji in jih prisili z njim h Kukovico iti in z njih pomočjo kravo vzeti. Kmalo pride s temi k hiši Kukovicovi nazaj in praša Kukovica, ki je ravno sekira brusil: „Kukovica, mi boš zdaj mojo kravo nazaj dal“ in ker je od njega ravno tak odgovor dobil, mu reče, da bo silo poskusil: Potem popadejo Kukovica na miglej Šupevca, ga pred hlevam, 20 stopinj od hiše na gnoj veržejo in tako dolgo derže, da je Blaž Šupevc lesen in zapah hlevnih duri zbil in svojo kravo odpeljal, ktero so potem domu gnali in Kukovica zasramovali. — Blaž Šupevc in njegovi pomagaci zavolj tega poklicani, se opravičit odstopijo nekoliko od besed, ktere so pri prvem preiskovanju izrekli in pravijo, da se je primerilo, da so v vasi skupej prišli, in ker jih je prvi prosil, da naj bodo priče pri pogodbi, so šli z njim brez da bi bili kaj hudiga mislili, in ko so prišli h Kukovico, so ga morali prijeti, ker jim je z sekiro protil, med tem je pa Šupevc, brez da bi se bili oni pri tem kaj udeležili, kravo odpeljal in oni so le za njim šli. —

6 prič, ki so bile h glavni obravnavi povabljenе, niso djanja tako natanjko razjasnile, kakor se je to pri prvem preiskovanju zgodilo. Zatožba v osebi namestnika deržavniga pravdnika Paimana je vse znamnja hudodelstva javniga silodelstva z veliko bistroumnostjo odkrila in zatoženiga za kriviga spoznati, nasvetovala; nasproti je pa zagovornik, dr. Foregger ravno tako bistroumno pokazal, da to djanje nima znamenj hudodelstva, ker se tukaj ne govori od nalašniga zbranja ljudi zoper Kukovica silo rabiti, ampak da se je le primerilo, da so skupej prišli in od odvrabe večje škode, ki je Šupevcu s tem žugala, da svoje breje krave clo za povračbo škode ni nazaj dobil in de je bila raba sile le pravična raba zoper silo. — Nato predsednik, vitez Azula zapopadek z njemu posebno lastno zgovernostjo v nemškem in slovenskem jeziku ponovi in porotnike na razločne okoljšine opomni, če se namreč zamore reči, da se je več ljudi zbralo, če se zamore hlev za en del hiše imeti, če se je na osebi ali na premoženju Kukovica sila delala. Porotniki so na glavno vprašanje, če je Blaž Šupevc vzrokovavec hudodelstva javniga silodelstva, kakor tudi na tri druge vprašanje, če so zatoženi sokrivci, „nekriv“ odgovorili. Nato so bili zatoženi v vidno zadovoljenje večidel kmetiških poslušavcov brez kazni spušeni. Bili so globoko ganjeni, ko so svobodo zadobil. —

Današna obravnavo se je godila po predsedniku v nemškem in slovenskem jeziku; in tolmač se je le pri zatožbi in zagovarjanju rabil.

Dopis iz Tomina. 12. svečana t. l. je bila pri okrajnim zbornim sodništvu v Tominu očitna obravnavo zavoljo razžaljenja časti. 11. dan prosenca namreč prideta dva moža po svojih opravilih v Tomin, in gresta opoldne v kerčmarijo kosila iskat. Bil je ravno tak dan, v kterim je v Goriški škofiji meso jesti prepovedano. „Dajte nama“, rečeta, „kaj postniga kosila“. — „Kaj“, se zavzame kerčmar, „dansa bota postno jedla? sej imam mesa dosti pripravljeniga“. Oba se pa mesa terdo branita. Tedej se oberne kerčmar k enimu teh dveh gostov rekoč: „Se vaš kaplan in L—kov gospod sta večeraj v petik v Kanali klobase jedla“. „Ni mogoče“, letā odgovori, „sej je naš kaplan večeraj celi dan doma bil“. (Od ondot do

Kanal je pa pet ur hodā, in železnice tamkej ni, de bi se bil mogel tako hitro tje prepepljati). Kerčmar pa le svojo naprej terdi. Uni domu pridši perpoveduje to svojim domačim in gosp. kaplanu ter se prepriča, de je vse gola laž. Kaplanu to obrekvanje globoko v serce seže, ker se je veliko pohujšanje med ljudstvo zasjalo. Posvetuje se zdaj še z drugim obrekovanim gospodam, in oba skleneta zoper kerčmarja pritožbo pri deržavnim pravdniku v Tominu vložiti. — Med tem se začne toženc kerčiti, izrezovati in dva druga duhovna iz Kanalske fare za prelomovavce tretje cerkvene zapovedi namest prvih dveh natolcovati. Dan razsodbe nastopi; in skaže se z neoveržljivimi dokazami, de je kerčmar duhovna gospoda gerdo obrekoval. — Gospod sodnik reče, de postava za take obrekovavce kaznen v zapor od treh dni do dveh mescov po okolišinah odloči. Gospod tožniku L. R. se pa toženc smili, ker je oženjen, oče družine, kerčmar in kupec; tedej prosī, de naj se mu kaznen odpusti, ako za zamero prosī in tako odvzeto čast poverne, in s tem je bila obravnavo končana. Toženc je bil vesel, de se je še tako srečno zanj izšlo, ker tožniki tudi nobeniga plačila za svoje pota niso hotli, desiravno so eni po štiri ure deleč od Tomina doma, in so tudi priče za njih poti iz svojiga žepa plačali. — Glejte obrekovavci in preklinjavci duhovskiga stanu, kako se duhovni masujejo, zvesti nauku sv. pisma: „Ako je tvoj sovražnik lačen, daj mu jesti, ako je žejin, daj mu piti; zakaj ako to storiš, mu boš zervavco na glavo nosil. Ne daj se hudimu premagati, temuč premagaj hudo z dobrim“. Rimlj. 12, 20. 21. (Dan.)

Avstrijanska.

V c. k. deržavni tiskarnici se zdaj rusinsko in jugoslavensko pravoslovno-politiško imenoslovje tiska. Poljski del se ni za tisk ugoden. Prvi českiga je pa že ves prodan, toraj se drug pomnožen natis pripravlja.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz Sarajeviga se piše 16. marca sledeče:

V Sarajevem zdaj ni nobeniga vojaka. 28. pr. m. so ostali vojaki v Travnik šli. Mesto je, kakor da bi bilo vse v njem pomerlo, ni kupčije, ne občenja. Somnja ni bilo skoraj nič, klavne živine ni nič, ker so vojaki vso pobrali in kmetje v gore pobegnuli. 3. t. m. je prišel pobočnik Omer pašata v Sarajevo z fermanam, da je vezir Hercegovine, Ali paša odstavljen in da ga bodo v Carigrad poslali. Več dni je že, kar se je c. k. konsulat v Travnik preselil.

* Vstaja v Krajni strašno rase, čez 15,000 vstajnikov že stoji v orožju.

Černagora.

Iz Kotara se piše 10. t. m. Černogorci so prebivavce iz Plane ponoči siloma napadli, so stirim osebam glave odsekali in mnogo živine odpeljali in drugih reči odnesli. Ker je bilo več prebivavcov iz Grahoviga med Černogorci, so se keršanski prebivavci na vojvoda iz Grahoviga, ki se je nekaj časa sem za samostojniga izrekel, obrnuli z prošnjo, da bi prepovedal ropati in roparje kaznoval. Vojvoda se misli, ako bi ga turške oblasti k opravičenju klicale, z orožjem zoperstaviti.

Ljubljanski novičar.

V torek na večer je šel ban Jellačić skoz Ljubljano v Terst k njegovimu veličanstvu. Govori se, da ga bodo skoz Reko v Zagreb spremil, kamor se misli svitli cesar podati.

* Nadzornik latinskih sol gosp. Dr. Klemann je bil te dni v Ljubljani in se je potem v Novo mesto podal, ondašnji gimnazij pervikrat ogledat. — Tudi nadzornik ljudskih sol gosp. dr. Močnik obiskuje ravno zdaj ljudske sole na Notrajskim. — Gosp. prof. Rechfeld pride za profesorja na zgornji gimnazij v Gradec; v pondeljnik je slovo vzel od svojih učencov.

* Gosp. Baumgartner se je županstvu odpovedal, namest njega je bil večeraj dr. Burger z 18 glasov za župana zvoljen.

*) Tudi deklice!!

Kdor želi v vradnim ali pa v ostanitnim listu karkoli si bude naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakkrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 12.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sostaviti, zna nam tudi sostavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih fresh tiskanih verst en krajcar za prstavljenje odraja.

k 25. listu Ljubljanskiga časnika, petik 28. Sušca 1851.

št. 2177.

Oznanilo.

(12.) 1

Visoko ministerstvo kncpije, obertnije in javnih stavb je po razpisu od 28. februarja t. l. št. 1361/H po odločbah najvišjiga patenta od 31. marca 1832 sledeče privilegije podeliti za dobro spoznalo:

1) Jakobu, Francu Henriku Hembergerju, oskerbniskimu vodju, na Dunaju št. 785 za poboljšanje peči v fabrikah; kjer steklo vlivajo tako, da se steklene posode in druge reči veliko lože, z manjšim trudam in prihranjenjem derv v podobijo in scistijo; na pet let. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnih varstvenih zadevah, se sme ta znajdba brez pomislika rabiti. — 2) Ravno temu in ravno tu za znajdba in poboljšanje v rabi mehke dlake živali presti in tkati in iz tega suknujo delati; na dve leti. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. — 3) Ravno temu in ravno tu za znajdba in poboljšanje magneto-elektriških priprav za razkrojenje in odpeljanje vode in drugih tekočin, kakor tudi za rabo gazov, ki iz vode in tekočin hlapi, kakor tudi živiljev, iz katerih so sostavljene v dosego raznih djanskih storih. — 4) Jožefu Rohnbacherju, kolarju iz gornjiga sv. Vida pri Dunaju št. 93 za znajdba in poboljšanje na poštnih vozovih na pet let. Da se ta znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. — 5) Jurju Märkl osebnjimu vodju zapisknika na Dunaju v Josephstadt-u št. 65 za znajdba noviga ravnanja pri beljenju prediva in konopnine in drugih tukih laknenih, za presti ugodnih rastlinskih reči, po katerem se te reči omikajo in spredejo in ali samo na mašinah, za drveno ali floretno svilo podelajo, na pet let. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. — 6) Jakobu Almeroth, zlatarju, na Dunaju, Mariahilf št. 18 za znajdba za pestnic, zlatih in srebernih ali iz kake druge rudnine storjenih brez ključavnice, zapenjalnice ali natičalnice, na tri leta. Odperti popis privilegija leži pri c. k. deželnem poglavarstvu, kteriga zamore vsak pregledati. — 7) Abelnu Hugo de Monnieres, opravljeni vodja Admion-a engrais Dusseau po Frideriku Rödiger v Parizu, rue dii Bouloir, št. 23, na Dunaju pri sv. Ulrichu št. 50, za znajdba tekočiga gnoja, „engrais Dusseau“ imenovani-ga, ki se zamore rabiti za žito, sočivje, repo, krompir, korene itd. tobak, hmelj, kuhinske in oljnato zeliša, terte, sadne drevesa, germe itd., na pet let. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. Javnemu zdravju, ako se to pooblastljenje rabi, ni ne škodje. Tuj revers je tukaj. — 8) Barbari Machts, vdova posestnica deželne fabrike za platiranje zlata in srebra, na Dunaju v Schaumburgergrund-u št. 84 za znajdba napravljajnja metalnih remov, ki so se do zdaj le v majhni podobi zamogli delati, v vsaki velikosti in širokosti do 12 čevljev naj bodo gladki ali pisani, na eno leto. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. — 9) Gospodu Biedermann-u, c. k. velikoterzimu tovarsu in posestniku fabrike za suknujo, na Dunaju v mestu št. 435 za znajdba popolnoma novo napravljene vladarske mašine, pri kterej se z porabo 50 do 60 procentne manjši moči kakor pri navadni mašini dvakrat toliko stori in ktera števalo na suknujo podolgastih žulov in podolgastih lukenj pomanjša, na tri leta. Da se znajdba na skrivnem ohrani, se je poprosilo. V javnih varstvenih zadevah se sme ta znajdba brez pomislika rabiti. — 10) Charlesu Marc Ritaud, hišnimu posestniku v Parizu, rue des deux portes St. Sauveur št. 20, po Frideriku Rödigerju, na Dunaju pri sv. Ulrichu št. 50, za znajdba noviga ravnanja vsake sorte volnatih, za presti in tkati rabljivih reči, tako v nepodeljanim kakor s spredanim in potkanim stanu beliti in barvati, na dve leti. Odperti popis privilegija leži pri c. k. deželnim poglavarstvu, kteriga zamore vsak pregledati. Tuj revers je pričujoč. — 11) Dr. Maksu Pettenkoferju, c. k. vseučilišnimu profesorju in Dragotinu Rulandu c. k. inženirju v Munakovim za znajdba, iz reči, ki se do zdaj za napravvo svečavniga gaza ni mogla rabiti, z velikim pridam svečavni gaz napravljati, ki ni teži kakor pre-mogov gaz, na tri leta. Odperti popis privilegija leži pri c. k. deželnim poglavarstvu v

Inspruku, kteriga zamore vsak pregledati. V javnih varstvenih zadevah se sme ta privilegij brez pomislika rabiti. Tuj revers je zraven. Ljubljana 13. marca 1851.

Gustav grof Chorinsky l. r. deželni poglavar.

št. 835.

Oznanilo.

(39.) 3

Most čez Savo pri Verijah spet narediti, se je po oznanilu tukajšne vradnije od 9. januarja 1851 št. 113, dražba na 19. januarja 1851 odločila.

Ker k tej dražbi ni nikogar bilo, bo 2. aprila 1851 spet dražba v hiši okrajniga poglavarstva ob 10. dopoldne.

K dražbi se tisti, ki mislijo to prevzeti z pristavkam povabijo, da je za delo na skalovju 13 gold. 50 1/2 kr.

za zidarsko delo in pri-pravo 72 „ 41 „ za tesarsko delo 619 „ 41 „ za kovaško delo 45 „ 13 „

odločenih, in de se zamore v tukajšni vradni pregledati popis stavbe, vzeta mera, preračun stroške in dražbine pogodbe.

C. k. okrajno poglavarstvo Ljubljana 6. marca 1851.

št. 2386.

Oznanilo.

(41.) 1

C. k. ministerstvo kupčije je od 16. julija 1849 št. 5451 moravški županit dovolilo tri letne in živinske somnje pri podružnici sv. Hermagoru, ki poleg Moravce leži in sicer tretji dan po sveti Jederti in vtorek pred binkuštni in 1. julija vsaciga leta.

To se po prišlim razglasu visociga dežel-niga poglavarstva od 9. januarja pr. l. št. 426 s tem pristavkam sploh naznani, de bodo zgo-rej imenovani letni in živinski somnji vsako leto na naznanjenih dnevih, in ko bi bil tak dan nedelja ali praznik, bo somenj prihodnji dan proti tem, de se je po obstoječih somenjskih predpisih ravnati.

C. k. okrajno poglavarstvo v Trebnim 20. marca 1851.

Vesel. s. r.

št. 734/1851

(44.) 1

Oznanilo.

Podpisano c. k. vodstvo meni poštno ek-spedicio v Borovnici napraviti. Ta poštna ek-spedicia se bo pečala z preiskerbovanjem pi-semskih in voznopostnih pošilitev in bo z po-štno vradnijo na Verhniki po pešnim potu v vsakdanjo zvezo tako stopila, da bo pot vsak dan popoldan iz Borovnice na Verhniko šel, tu prenočil in se drugo jutro spet v Borovnico vernil.

Poštnimu ekspedientu se bo za preiskerbo-vanje poštnih opravil in za vradne potrebe na leto sto goldinarjev zagotovilo, nasproti je pa on zavezan slušbeno kavcijo z dve sto goldi-narjem vložiti in za primerno stanico za poštno ekspedicio poskerbeti.

To se tedaj zavolj prevzetja službe po-štniga ekspedienta s tem pristavkam javno na-znani, de tisti, ki se za to službo oglašijo, skažejo svojo starost in naravno zaderžanje, potrebno zmožnost, potem pripravno stanico z drugim posestvam vred in do 10. aprila t. l. pri tukajšni vradni prošnje vložje.

Kar poslednjič zgorej omenjeno zvezo z Verhniko vtiče, je treba, de se tudi od enim letna plača za pošta izreče, pri tem se pa opomne, da se bo pri sicer enakih okoljšinah posebno na naj nižji ponudbo gledalo.

C. k. poštno vodstvo v Ljubljani 20. marca 1851.

št. 850.

Oznanilo.

(45.) 1

Pri tukajšnim c. k. poštnim vodstvu je stopnja eniga poštniga aspiranta spraznjena.

Kdor se za to oglašji, od tega se tirja svojo dobro osvedečeno prošnje naj dalj do 12. aprila t. l. pri tukajšni vradni vložiti, in skazati de je 18. leto dopolnil in de je zdrav, potem ima priložiti absolutorij, de je na kakim avstrijskim zgornjim gimnaziju ali na višji realni šoli redne predmete z dobrim vspeham dokončal, zraven se pa opomni, de te

učne napravi v enaki verstii stoje z učnimi napravami vojaške akademije v Wiener Neu-stadtu, inženirske akademije v Talnu in Olu-mucu, potem mornarske učilnice in kupčijske in navtiške naprave v Terstu.

Skazati se je tudi treba o znanosti jeziki-kov in nravniga zaderžanje.

Po odločbah prepisa glede pogojev za vstop v deržavno spraševanje se zamore po-štni aspirant le na poskušnjo za eno leto vzeti.

Namen tega aspirantniga lefa, ki se ne šteje med deržavne službene leta je, prepričanje zadobiti, ako ima prosivec potrebno zmožnost in notranji poklic, se za popolnoma dobriga poštniga vradnika izobraziti, in on bo moral, ako ima te pogoje, po prefeku leta poskušnje, se spraševanju podvreči, in se bo po-tem, ako bo slabo obstal kakor nerabljiv spu-stitil ako bo pa dobro obstal po spraznjenih stopinjah za poštniga pripravnika vzjel.

C. k. poštno vodstvo v Ljubljani 20. marca 1851.

št. 600.

Oznanilo.

(43.) 1

Občina Kamna Gorica bo zanaprej iz iz-ročivniga okroga pošne vradnije v Kraju izločena in okrogu c. k. pošne ekspedice v Radolei podveržena.

Kar se s tem sploh na znanje da. C. k. poštno vodstvo. V Ljubljani 18. marca 1851.

št. 562.

Oznanilo.

(37.) 3

Visoko c. k. višje vodstvo za kominikacio je na predlog z razpisam od 27. januarja t. l. št. 743/F. za dobro spoznalo, de zamorejo tudi neposredno na cestah Male pošne obstoječe pošne ekspedice popotnike v Male pošne sprejemati proti tem, de se sledečih odločb derže.

1. De se smejo popotniki od teh poštnih ek-spedicij v Male pošto vzeti, ako je v vo-zovih dovolj prostora zanje.
2. De pošne ekspedice sicer do vsake na cesti zadevajoče Male pošne ležeče pošne vradnije zamorejo popotnike po pošni po-staji sprejeti, vendar ne dalej, kakor do konca Male pošne.
3. De pošne ekspedice od popotnikov, ktere na vozove vzamejo, voznino po poštnih mil-jah od kraja pošne ekspedice do pošne vradnije z pošno postajo tirjajo, do ktere se popotniki z Male pošto peljejo.
4. De imajo tisti popotniki, ki se peljejo z Male pošto do kraja kjer je le pošna ekspedicia in ne pošna postaja, vo-znino vsakbart do pošne postaje, ki prva za zadevajočim krajem pošne ekspedice leži, odrajtati.

Tedaj imajo pravico popotnike na Male pošto jemati:

C. k. pošne ekspedice v Radičah za kraj do Zidaniga mosta potem do Zagreba in Siska.

V Višnjigori do Ljubljane in Karlova v Senožeču „ „ „ Tersta

To se s tem pristavkam očitno naznani, da je doba, ki ta naredba veljavo zadobi na 1. aprila postavljena glede poštnih ekspedicij v Radičah in Višnji gori, med tem ko je pošna ekspedicia v Senožečah že popred to pravico imela.

C. k. poštno vodstvo Ljubljana 3. marca 1851. Hofmann l. r.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 26. Sušca 1851.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 96 1/2 „ „ „ „ 4 1/2 „ „ „ 84 1/2 „ „ „ „ 4 „ „ „ 76 1/2

Obligacioni avstrijskih pod-in. nad Anizo, čeških, morav-skih, silezkih, štajarskih, ko-roških, krajskih, goriskih in dunajske višje kamorne urad-nije. (po 4 od 100) 72 1/2 „ „ „ „ 2 1/2 „ „ „ — „ „ „ „ 2 1/2 „ „ „ — „ „ „ „ 1 1/2 „ „ „ — „

Bankae akcie po 1265 gold. v srebru.

Dnarna cena 26. Sušca 1851.

V dnarju Censarskih cekinov agio (od 100 gold.) 37 1/2 „ „ Srebra „ „ „ 31 „